

УДК 81'42.111

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.2.7>

Т. Г. БОНДАР

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземної та української філології,

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: t.bondar@lntu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-9421-264X>

Н. П. КИСЕЛЮК

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземної та української філології,

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: kyselyuk@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-8401-8579>

МОВНІ ЗАСОБИ ВИСВІТЛЕННЯ СУЧАСНИХ ПОДІЙ В УКРАЇНІ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

У статті здійснено лінгвістичний аналіз мовних засобів, які використовуються в англomовному медіадискурсі для репрезентації України в контексті повномасштабної війни, яку росія розпочала у 2022 році. Дослідження базується на матеріалі провідних англomовних медіа, зокрема видання *The New York Times*, і спрямоване на вивчення того, як лексичні засоби та стилістичні прийоми створюють образ України, яка веде боротьбу не лише за свою територіальну цілісність, а й за демократичні цінності в глобальному вимірі. Мова в медійному дискурсі виконує не лише інформативну, а й ідеологічну функцію, адже вона є інструментом конструювання смислів, засобом впливу на громадську думку та механізмом формування соціальних і політичних інтерпретацій подій.

Особливу увагу приділено публікації “Lessons from World War II to Avoid World War III”, написаній міністрами закордонних справ семи країн, де висвітлено спільну позицію щодо подій в Україні. Автори використовують різноманітні стилістичні прийоми, зокрема конотативну лексику (*Ukraine has managed to repel the attack and liberate more than half of the newly occupied territory; Ukraine will never accept the legitimization of Russia's occupation and annexation of any part of Ukraine's territory*), метафори (*divided the 21st century into before and after*), історичні алюзії (згадки про *the Molotov-Ribbentrop Pact the destruction of Kyiv's city center, the Holodomor, the deportation of Crimean Tatars*), прийом зіставлення, цитати й максими (*Freedom must be armed better than tyranny*), а також офіційну лексику (*Ukrainian forces, Kyiv's troops, Ukrainian soldiers, cease-fire, concessions, leverage, incursion*).

У сукупності ці стилістичні засоби формують образ України як мужньої, морально стійкої нації, чия боротьба є не лише національною, а й уособленням боротьби за свободу, справедливість та історичну правду загалом. На противагу цьому, росія лінгвістично позиціюється як історичний і сучасний агресор, дестабілізуюча сила (*full-scale aggression, revanchism, impunity*). Ця оцінна лексика конструє чітку етичну дихотомію між Україною та росією.

Ключові слова: медіадискурс, стилістичні засоби і прийоми, лексика, лінгвістичні одиниці, війна.

Поставлення проблеми. Війна росії проти України, що триває з 2014 року та загострилася у 2022 році після повномасштабного вторгнення, залишається одним із найгостріших і найтриваліших збройних конфліктів сучасного світу. Ця війна вийшла далеко за межі регіонального протистояння; вона суттєво впливає на глобальну політичну динаміку, безпекову політику, енергетичну стабільність, економічні процеси та міжнародні відносини. У цьому контексті особливого значення набуває вивчення того, як події в Україні представлені

в медійному просторі, адже саме засоби масової інформації часто є основним джерелом формування уявлень людей про події у світі.

Мова в медійному дискурсі виконує не лише інформативну, а й ідеологічну функцію. Вона є інструментом конструювання смислів, засобом впливу на громадську думку та механізмом формування соціальних і політичних інтерпретацій подій. За допомогою лексичних одиниць, синтаксичних конструкцій і стилістичних прийомів журналісти, кореспонденти та редактори формують певне бачення подій, зокрема образ

Україні як жертви агресії або ж як суб'єкта збройного конфлікту. Вони часто апелюють до емоцій, що сприяє конструюванню медіанаративів, які або підтримують, або дискредитують одну із сторін конфлікту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Засоби і способи висвітлення подій в Україні привертають увагу багатьох дослідників. Особливий інтерес викликає монографія «Досвід війни. Медійно-дискурсивний простір сучасної України» [Романюк : 2024], що об'єднує широке коло науковців, які досліджують мовні й дискурсивні особливості війни в Україні. Видання поділене на тематичні частини, кожна з яких присвячена аналізу різних аспектів функціонування мови та медіа у воєнному контексті. Автори зазначають, що мова впливає на формування громадської думки, об'єднує націю та допомагає чинити опір агресії.

Т. Матвійчук та І. Житар досліджували засоби впливу на читача в сучасних україномовних медіа. Автори звертають увагу, що задля формування переконань, створення емоційного впливу на аудиторію і маніпулювання фактами журналісти використовують різноманітні риторичні прийоми: експресивну лексику, метафори, кліше, риторичні питання, опущення ключових деталей у заголовках тощо [Матвійчук : 2024].

В. Мартиненко аналізує вплив англomовних ЗМІ на формування громадської думки за межами України та на зміцнення інформаційної безпеки нашої країни. Англomовні медіа є інструментом глобального впливу, що дозволяє Україні транслювати власні наративи, формувати позитивний імідж на міжнародній арені та мобілізувати політичну, гуманітарну й військову підтримку з боку західних країн [Мартиненко : 2024].

Мета нашої роботи – здійснити аналіз лінгвістичних одиниць, за допомогою яких у медіадискурсі формується уявлення про Україну як суб'єкта геополітичного конфлікту.

Об'єктом дослідження слугує мова медіатекстів, а предметом – мовні засоби, що беруть участь у створенні образу України в інформаційному англomовному дискурсі.

Матеріал дослідження – публікації у *The New York Times*.

Результати та дискусії. Журналісти, які є представниками різних країн, часто

висвітлюють одну й ту саму подію, особливо політичну чи історичну, по-різному. Це пояснюється їхньою зацікавленістю показати у вигідному ракурсі свою країну, при цьому часто нехтуючи фактами.

Нашу увагу привернула стаття у *The New York Times* від 8 травня 2025 року “Lessons from World War II to Avoid World War III”, написана міністрами закордонних справ семи країн: України, Естонії, Латвії, Литви, Молдови, Польщі та Чехії. Ця стаття присвячена 80-й річниці перемоги над нацизмом і завершенню Другої світової війни. Незважаючи на те, що йдеться про дуже чутливі історичні теми, авторам вдалося дійти згоди щодо тексту з історичним та політичним меседжем. У статті висловлено спільну позицію союзників проти російської агресії та історичних маніпуляцій.

Розгляньмо, які мовні засоби використовують світові лідери для висвітлення подій в Україні та які мовні одиниці описують дії росії.

У статті використано різноманітні стилістичні прийоми, які сприяють створенню переконливого образу нашої країни як історичної жертви та сучасного оплоту свободи. Ці мовні одиниці слугують риторичним та ідеологічним цілям, посилюючи моральну позицію України та легітимність її боротьби.

Одним із важливих стилістичних прийомів є конотативна лексика, яка підкреслює стійкість та рішучість України. До прикладу, фрази на кшталт *Ukraine has managed to repel the attack and liberate more than half of the newly occupied territory* або *Ukraine will never accept the legitimization of Russia's occupation and annexation of any part of Ukraine's territory* зображають нашу націю як хоробру, активну та рішучу. Дієслова *repel* (‘відбити’), *liberate* (‘звільнити’) та *never accept* (‘ніколи не прийняти’) означають силу, самостійність та непохитність.

Метафорична лексика з'являється в таких рядках, як *divided the 21st century into before and after*, де війна в Україні зображується як епохальна подія, подібна до історичних переломних моментів, таких як Друга світова війна.

У статті також використано історичні алюзії як риторичний прийом. Згадки про *the Molotov-Ribbentrop Pact* (‘пакт Молотова-Ріббентропа’), *the destruction of Kyiv's city center* (‘руйнування

центру Києва»), *the Holodomor* (‘Голодомор’) і *the deportation of Crimean Tatars* (‘депортація кримських татар’) вписують нинішню боротьбу України в довгу історичну тяглість жертвування та опору. Цей прийом підкреслює історичну легітимність України та змальовує її нинішню роль як продовження минулої боротьби за справедливість.

Прийом зіставлення ефективно використано при порівнянні багатонаціонального складу Червоної армії, що включав *at least six million Ukrainians* (‘щонайменше шість мільйонів українців’), з *ugly cult of victory* (‘потворним культом перемоги’), який насаджує режим путіна. Цей контраст допомагає Україні повернути собі історичну пам’ять і водночас дискредитує спроби росії монополізувати перемогу над нацизмом.

Цитати й максими на кшталт *Freedom must be armed better than tyranny* (‘Свобода має бути озброєна краще, ніж тиранія’) та латинський вислів *Si vis pacem, para bellum* (‘Хочеш миру – готуйся до війни’) підвищують моральну тональність статті. Ці афористичні фрази ще раз підкреслюють право України на самозахист й апелюють до універсальних принципів, перетворюючи Україну з регіонального гравця на символ глобального демократичного спротиву.

У сукупності ці стилістичні засоби формують образ України як мужньої, морально стійкої нації, чия боротьба є не лише національною, а й уособленням боротьби за свободу, справедливість та історичну правду загалом.

Зазначимо, що й інші публікації у *The New York Times* представляють Україну як країну, що веде боротьбу не лише на фізичному фронті, а й у дипломатичних сферах. Показано, що Україна прагне миру і міжнародної співпраці, особливо зі Сполученими Штатами та європейськими союзниками, водночас Росію зображено як сторону, яка ухиляється від конструктивних перемовин. При цьому автори статей використовують як офіційну лексику (*Ukrainian forces, Kyiv's troops, Ukrainian soldiers, cease-fire, concessions, leverage, incursion*), так і конотативну та оцінну (*Putin “wants to kill Ukrainians”, Ukraine “stunned Russia”*) [Putin Stops Far Short of Agreeing to a Cease-Fire, and Adds Tough Conditions : 2025].

Стилістично широко використовуються прямі цитати, що уможливлює представлення як української, так і російської позиції власними словами. Характерним є використання повторів та емоційної риторики (*manipulation, kill, nightmare, pessimistic tone*). У промовах О. Зеленського це, зокрема, використовується, щоб викликати співчуття до України і відобразити надзвичайно великі людські втрати внаслідок війни. Метафори (наприклад, *geopolitical fortunes, dizzying reversal*) передають складність і мінливість міжнародних відносин навколо України.

Розгляньмо лексику та стилістичні засоби, які використані в статті “Lessons from World War II to Avoid World War III” для опису росії та її дій. Аналіз показує, що вони є емоційно насиченими та риторично виразними. Ці мовні засоби мають на меті створити чітку моральну дихотомію між Україною та росією, представляючи останню як агресора, чия поведінка вкорінена як в історичних так і в сучасних моделях насильства, обману та імперіалізму.

Домінуючою особливістю є використання оцінної та емоційно навантаженої лексики. Росію описують за допомогою таких термінів, як *aggression* (‘агресія’), *rogue regimes* (‘режими-ізгої’), *revanchism* (‘реваншизм’) і *hostile actions* (‘ворожі дії’). Ці слова мають сильні негативні конотації, зображуючи росію не лише як військову загрозу, а як дестабілізуючого глобального гравця, що діє поза межами міжнародних норм. Фрази на кшталт *Russia's full-scale aggression* (‘повномасштабна агресія росії’) та *Russia has not abandoned its aggressive plans* (‘росія не відмовилася від своїх агресивних планів’) підкреслюють послідовність та навмисність її дій.

Метафоричні вирази посилюють загрозу, яку становить росія. До прикладу, згадка про путіна, який *fantasizing about another Yalta* (‘фантазує про іншу Ялту’), метафорично змальовує російського президента як одержимого відродженням імперіалістичних силових структур. Ця метафора викликає асоціації з небезпечною ностальгією за тоталітарним впливом і силовим переформатуванням кордонів.

Історичні алюзії та інтертекстуальні посилення широко використовуються для того, щоб показати як сучасні дії росії пов’язані

з усталеною моделлю гноблення. Згадки про пакт Молотова-Ріббентропа та радянські депортації слугують потужним нагадуванням про злочини минулого. Пов'язуючи ці історичні події з сучасною агресією, автори статті припускають, що нинішня поведінка росії є продовженням радянського тоталітаризму. Такі вирази, як *Soviet repressions* ('радянські репресії'), *occupation and control* ('окупація та контроль'), *crimes by the Soviet regime* ('злочини радянського режиму'), звучать і в сучасному контексті, створюючи прямий зв'язок насильства та домінування в історичній перспективі.

У статті також використовуються контрастивні структури, щоб підкреслити маніпуляції пам'яттю з боку росії на противагу правді. Наприклад, у статті йдеться: "*Instead of commemorating World War II victims, Mr. Putin's regime has crafted an ugly cult of victory*" ('Замість того, щоб вшановувати пам'ять жертв Другої світової війни, режим путіна створив потворний культ перемоги'). Таке зіставлення акцентує увагу на тому, що росія спотворює пам'ять задля мілітаристських та ідеологічних цілей.

Іронія та риторичне засудження проявляються у твердженнях на кшталт *Russia has no right to monopolize the victory over Nazism* ('Росія не має права монополізувати перемогу над нацизмом'). Це висловлювання виконує як функцію фактичного твердження, так і моральний докор, позбавляючи росію її самозваного історичного авторитету. Окрім того, як вже зазначалося, сам вираз *ugly cult of victory* ('потворний культ перемоги') є прикладом яскравої метафори з елементами іронії, яка гостро критикує ритуалізоване прославлення радянських перемог під час вчинення сучасних злочинів.

Тональність статті досягає кульмінації у закликах до відповідальності. Автори використовують юридичну лексику: *Russia's failure to properly condemn Stalinism* ('нездатність росії належним чином засудити сталінізм'), *compensate for the occupational damage* ('відшкодувати збитки, завдані окупацією'), *Russia's current crimes* ('нинішні злочини Росії'). Така риторика підкреслює необхідність не лише історичної прозорості, а й юридичної відповідальності.

Отож, образ росії в статті формує послідовне використання метафор, історичних алюзій, емоційно забарвленої лексики та іронії. Ці стилістичні засоби вибудовують потужний риторичний фрейм, який представляє росію як агресора, що корінням сягає тоталітарного минулого, маніпулює історією, порушує норми міжнародного права і становить загрозу як для регіональної, так і для глобальної безпеки.

Слід зазначити, що у статті сім міністрів чітко висловлюють спільну позицію Європи у відповідь на війну росії проти України. Ця європейська позиція передається через поєднання риторичних стратегій і конкретних фраз, які підкреслюють єдність, історичну свідомість і колективний моральний компас.

Одним із найпомітніших прийомів є використання інклюзивного та колективного голосу. Спільне авторство статті міністрів закордонних справ європейських країн та України вже є риторичним жестом, що сигналізує про єдиний фронт. Фрази на кшталт *as leaders of countries that suffered greatly during and after the war, we attach great importance to this date* ('як лідери країн, які сильно постраждали під час і після війни, ми надаємо великого значення цій даті [9 травня]') створюють сильне відчуття спільного історичного досвіду і моральної відповідальності. Неодноразове використання займенника *we* посилює цю колективну ідентичність.

Європа також зображена як активний і цілеспрямований учасник у формуванні глобального миру і стабільності. Ключова фраза *Ukraine, the European Union and the United States work to achieve peace* ('Україна, Європейський Союз та Сполучені Штати працюють задля досягнення миру') окреслює цей альянс як стратегічні та спільні зусилля. Простота дієслова *work* підкреслює постійну, цілеспрямовану дію, а не пасивну надію, що свідчить про те, що мир є спільною метою, яка вимагає постійної роботи.

Історична пам'ять відіграє вирішальну роль у формуванні цієї позиції. У статті підкреслюється важливість вивчення минулого, щоб уникнути повторення його помилок. Твердження *Learning these simple but important lessons of World War II is critical both to prevent the outbreak of World War III and to reinvent a fair*

international system ('Вивчення цих простих, але важливих уроків Другої світової війни має вирішальне значення як для запобігання спалаху Третьої світової війни, так і для відновлення справедливої міжнародної системи') не лише нагадує про катастрофічні наслідки ігнорування історії, а й позиціонує Європу як активного агента у зміні світового порядку.

Висновки. Аналіз публікацій показує, як ретельно підібрані мовні одиниці та стилістичні прийоми конструюють певний образ України в медіадискурсі. У статті "Lessons from World War II to Avoid World War III" використовується офіційна лексика, що відображає урочистість теми. Україна послідовно зображується як центральний гравець у сучасній геополітичній боротьбі, не просто як жертва, а як рішучий і законний захисник демократичних цінностей. Такі лексеми, як *freedom*, *sovereignty* та *independence* окреслюють роль України з точки зору міжнародного права і моральності, закріплюючи її

позицію в глобальній боротьбі проти тиранії. Особові займенники (*we remember*, *we offer*, *we must*) створюють колективний голос і показують солідарність між народами зі спільним історичним досвідом. На противагу цьому, росія лінгвістично позиціонується як історичний і сучасний агресор, дестабілізуюча сила (*full-scale aggression*, *revanchism*, *impunity*). Ця оцінна лексика конструює чітку етичну дихотомію між Україною та росією.

Отже, у контексті війни в Україні мова медійного дискурсу має виняткове значення. За допомогою мовних засобів, загальних лінгвістичних стратегій авторам вдається створити образ України, яка є суверенною державою, легітимною і морально стійкою. Завдяки свідомому використанню історичних аналогій, емоційної мови та оцінної лексики публікації формують у читача сприйняття України як сучасного бастиону демократичних цінностей та жертви нової імперської агресії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Досвід війни. Медійно-дискурсивний простір сучасної України : монографія / за ред. С. Романюк. Варшава : Totem.com.pl, 2024. 242 с. URL: https://www.pl/data/include/cms/Doswiadczenie_wojny_Romaniuk_Svitlana_2024.pdf (дата звернення: 12.05.2025).
2. Мартиненко В. В. Аналіз медіа-стратегії України в контексті українсько-російської війни в англійськомовних ЗМІ. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2024. Том 35 (74), № 5, ч. 2. С. 218–227. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/5_2024/part_2/35.pdf (дата звернення: 19.05.2025).
3. Матвійчук Т. П., Житар І. В. Мовні засоби впливу на читача у сучасних ЗМІ. *Закарпатські студії*. 2024. Вип. 36. С. 38–42. URL: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/36/8.pdf> (дата звернення: 19.05.2025).
4. Lessons from World War II to Avoid World War III. *The New York Times*. May 8, 2025. URL: <https://tinyurl.com/ythfpfk4> (дата звернення: 15.05.2025).
5. Putin Stops Far Short of Agreeing to a Cease-Fire, and Adds Tough Conditions. *The New York Times*. March 13, 2025. URL: <https://www.nytimes.com/live/2025/03/13/world/russia-ukraine-moscow-war-kursk#> (дата звернення: 15.05.2025).

REFERENCES

1. Romaniuk, S. (Ed.). (2024). *Dosvid viiny. Mediino-dyskursyvnyi prostir suchasnoi Ukrainy* [The Experience of War: The Media-discursive Space of Contemporary Ukraine]. Warsaw: Totem.com.pl. Retrieved from https://www.pl/data/include/cms/Doswiadczenie_wojny_Romaniuk_Svitlana_2024.pdf
2. Martynenko, V. V. (2024). Analiz media-strategii Ukrainy v konteksti ukrainsko-rosiiskoi viiny v anhlovnykh ZMI [Analysis of Ukraine's media strategy in the context of the Ukrainian-Russian war in English-language media]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiya. Zhurnalistyka*, 35 (74), No. 5, pt. 2, 218–227. Retrieved from https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/5_2024/part_2/35.pdf
3. Matviichuk, T. P., & Zhytar, I. V. (2024). Movni zasoby vplyvu na chytacha u suchasnykh ZMI [Linguistic means of influencing the reader in modern media]. *Zakarpatski studii*, (36), 38–42. Retrieved from <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/36/8.pdf>
4. Lessons from World War II to avoid World War III. (2025, May 8). *The New York Times*. Retrieved from <https://tinyurl.com/ythfpfk4>
5. Putin stops far short of agreeing to a cease-fire, and adds tough conditions. (2025, March 13). *The New York Times*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/live/2025/03/13/world/russia-ukraine-moscow-war-kursk#>

T. H. BONDAR

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign and Ukrainian Philology,
Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine
E-mail: t.bondar@lntu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-9421-264X>*

N. P. KYSELIUK

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign and Ukrainian Philology,
Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine
E-mail: kyselyuk@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-8401-8579>*

**LINGUISTIC MEANS OF COVERING CURRENT EVENTS IN UKRAINE
IN THE ENGLISH-LANGUAGE MEDIA DISCOURSE**

The article provides an analysis of the linguistic means used in English-language media discourse to represent Ukraine in the context of the full-scale war that Russia started in 2022. The research is based on the leading English-language media, in particular *The New York Times*, and aims to study how lexical means and stylistic devices create an image of Ukraine that is fighting not only for its territorial integrity but also for democratic values in the global dimension. Language in media discourse performs not only an informative but also an ideological function, as it is a tool for constructing meanings, a means of influencing public opinion, and a mechanism for shaping social and political interpretations of events.

Particular attention is paid to the publication “Lessons from World War II to Avoid World War III” written by the foreign ministers of seven countries, which highlights a shared position on the events in Ukraine. The authors use a variety of stylistic techniques, including connotative vocabulary (*Ukraine has managed to repel the attack and liberate more than half of the newly occupied territory; Ukraine will never accept the legitimization of Russia’s occupation and annexation of any part of Ukraine’s territory*), metaphors (*divided the 21st century into before and after*), historical allusions (*references to the Molotov-Ribbentrop Pact and the destruction of Kyiv’s city center, the Holodomor, the deportation of Crimean Tatars*), juxtaposition, quotes and maxims (*Freedom must be armed better than tyranny*), as well as official vocabulary (*Ukrainian forces, Kyiv’s troops, Ukrainian soldiers, cease-fire, concessions, leverage, incursion*).

Taken together, these stylistic devices form the image of Ukraine as a courageous, morally resilient nation whose struggle is not only national but also symbolizes a broader fight for freedom, justice, and historical truth. In contrast, Russia is linguistically portrayed as both a historical and contemporary aggressor, a destabilizing force (*full-scale aggression, revanchism, impunity*). This evaluative vocabulary constructs a clear ethical dichotomy between Ukraine and Russia.

Key words: media discourse, stylistic means and techniques, vocabulary, linguistic units, war.